

KAFKASLARIN CESUR SESİ: KERİM OTAR

Brave Voice of Caucasus: Kerim Otar

Adilhan ADİLOĞLU*

Öz: Kerim Otar, Karaçay-Malkar edebiyatının en önemli temsilcilerinden biridir. Bilhassa modern Malkar şiirinin; Kâzim Mõçü ve Kaysın Kuli ile birlikte üç büyük şairinden biri olarak kabul edilmektedir. Şiirlerinde güçlü bir lirizm vardır. Millet sevgisi ve yurt özlemi temalı şiirleri oldukça coşkulu ve duygu yüklüdür.

Anahtar Kelimeler: Kerim Otar, Karaçay-Malkar Edebiyatı, Modern Malkar Şiiri

Abstract: Kerim Otar is one of the most important representative of Karachay-Balkar literature. Especially, modern poetry of Malkar; he is known as one of the three greatest poets together with Kâzim Mõçü and Kaysın Kuli. His poems are strong in lyricism. His nation love and homesickness themed poems are very enthusiastic and highly emotional.

Key Words: Kerim Otar, Karachay-Balkar literature, modern poetry of Balkar

Makale Gönderim:

12.11.2015

Kabul Tarihi:

10.12.2015

---

* Dr. Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Ankara. E-posta: adilhanadiloglu@hotmail.com

Karaçay-Malkar edebiyatının en önemli temsilcilerinden biri olan Kerim Otar, bilhassa modern Malkar şiirinin; Kâzım Möçü ve Kaysın Kuli ile birlikte üç büyük şairinden biri olarak kabul edilmektedir. Şiirlerinde güçlü bir lirizm vardır. Millet sevgisi ve yurt özlemi temalı şiirleri oldukça coşkulu ve duygu yüklüdür.

Kerim Otar, 1912 yılında, Rusya Federasyonuna bağlı Kabardey-Malkar Özerk Cumhuriyetinde; Töben Bashan bölgesinde, Girhojan köyünde doğmuştur. Babasının adı Saramırza Bey, annesinin adı Şaharhan Hanım'dır. Abdurrahman ve Abdullah adlarında iki ağabeyi olan Kerim Otar ailenin en küçük çocuğudur. Kerim Otar henüz bir yaşında iken babasını kaybederek yetim kalmıştır. Üç küçük çocuğuyla tek başına kalan annesi Şaharhan Hanım eşini kaybetmesinden sonra bir daha evlenmemiştir. Bu sebeple büyük maddî sıkıntılar yaşamış, çocuklarını binbir zorlukla büyötmüştür. Büyük oğlu Abdurrahman henüz sekiz yaşında iken çobanlık ve ırgatlık yaparak evin geçimine katkıda bulunmaya başlamıştır.

Kerim Otar ilk eğitimine doğduğu köyün mektebinde başlamıştır. Dört yıl süreli köy mektebindeki eğitimini tamamladıktan sonra köyde orta düzeyde bir okul mevcut olmadığından eğitimine devam edememiş; ağabeyleri gibi o da çobanlık ve ırgatlık gibi işlerde çalışmaya başlamıştır. Henüz çocuk sayılabilecek yaşta olan kardeşlerin üçü de elleri iş tutup evin geçimine katkıda bulunmaya başladıkları sırada annelerini kaybetmişlerdir. Türlü zorluklarla geçen uzun bir dönem sonrasında az da olsa rahatlayacağı bir zamanda, Şaharhan Hanım'ın bu ani vefatı, çocuklarını büyük bir yıkıma uğratmıştır. Bu durum, bilhassa küçük yaşta yetim ve öksüz kalan Kerim'in ruhunda derin yaralar açmış; ileriki yıllarda, babasına ve annesine duyduğu özlem ve sevgisi; çok duygulu bir şekilde yansıtaacağı şiirlerine kaynaklık etmiştir (Otarlanı, 1995:5).

Kerim Otar bir taraftan köyünde çobanlık ve ırgatlık gibi işlerde çalışırken, bir taraftan da, eğitiminin yarım kalması sebebiyle, kendini yetiştirmek için sürekli kitap okumaya başlar. Ancak o dönemlerde köy yerinde kitap bulmak da bir hayli sıkıntılıdır. Neyse ki, 1928 yılında köyde bir kütüphanenin açılmasıyla bu sıkıntı çözüme kavuşur. Okuma açlığıyla yanıp kavrulmuş Kerim Otar'ın büyük bir hevesle kütüphaneye gelerek sürekli kitap okuması, kütüphane görevlilerinin de dikkatini çeker. Görevliler bir süre Kerim Otar'ı kütüphaneye memur olarak işe alırlar. Böylelikle Kerim Otar doyusya kitap okuma imkânına kavuşur. Kerim Otar görevli olduğu kütüphanede okuduğu kitaplarla kendini yetiştirir. Müteakiben, 1930 yılında Nalçık şehrindeki Pedagoji Teknik Enstitüsüne kabul edilir. Burada dört yıl boyunca yüksek tahsil görür. 1934 yılında mezun olur olmaz aynı enstitüde yine dört yıl boyunca Malkar dili öğretmenliği görevini yürütür (Otarlanı, 1997:6).

Kerim Otar ilk eserlerini işte bu dönemde, yani 1930'lu yılların başlarında vermeye başlamıştır. Adının edebiyat sahasında duyulmaya başlaması; Kaysın Kuli, Canakayıt Zalihan, Azret Buday, Salih Hoçu, Habu Katsi ve Safar Makıt gibi genç şairlerle aynı zamana denk gelmektedir. Dönemin diğer şairleri gibi Kerim Otar da şiire yeni başladığı bu yıllarda Sovyet rejimine uygun eserler vermiştir; çünkü "Yeni Hayat"

kavramı, diğer genç şair ve yazarlarda olduğu gibi, onun için de yeni doğan bir “güneş” olmuştur. Bu dönemde daha çok Bolşevik ihtilali ve Sovyet rejimini öven, sosyalist toplumculuk fikrinin ön plana çıktığı, millî unsurların çok az yer bulduğu şiirler daha ön plana çıkmıştır. Ayrıca Rus edebiyatı sadece Karaçay-Malkar şairleri için değil, Rus olmayan bütün Sovyet halkları için bir model olmuştur. Buna uygun olarak “Proleter” Rus şairlerinin izinden Kerim Otar da yürümüştür.

Bununla birlikte, şair bu tür eserlerinde, çağdaşlarından farklı olarak, doğrudan “ihtilâl”, “devrim”, “sosyalizm” gibi jargon kelimeler kullanmak yerine, tabiat unsurlarından faydalanmak suretiyle oluşturduğu imgeleri tercih etmektedir.

Bu bakımdan, diğer şairlerin benzer temalı ve adeta “marş” niteliğindeki şiirleriyle mukayese edildiğinde, şairin bu tür eserlerinde bile estetik kaygısı ön planda tuttuğu açıkça görülmektedir. Mesela şairin “Çıpçıkçık Cırlaydı” (Minik Serçe Ötüyor) başlıklı şiirinde, baharın gelişi tasvir edilmekte, henüz filizlenmeye başlamış olan vişne ağacının dalında, neşeye öten minik serçe de baharı yani “Yeni Hayat”ın gelişini müjdelemektedir:

Kart murukkuların ete
Kış cuklarağa ketgendi
Caşıl dariy cıyrığın
Kiyib, caz da cetgendi

*Yaşlılar gibi ağır ağır
Kış uyumaya gitmiş
Yeşil ipek elbisesini
Giyip, bahar da gelmiş*

Ayrımay künlüm, çeget
Caş gâhinik kakğandı
Baçhada baliy terek
Kurmaç kibik çakğandı

*Her yerde, güneyde, kuzeyde
Taze otlar yeşermiş
Bahçede vişne ağacı
Patlayıp filizlenmiş*

Carık önlü çıpçıkçık
Kelib koññandı añña
Kuvançın aytadı ol
Atıb kelgen caz tañña

*Tatlı sesli minik serçe
Gelip konmuş dalına
Sevincini anlatıyor
Gelen bahar sabahına*

Cırlaydı: Uyan teñnim!
Kobarğa zaman boldu
Seni çuvak ertdeniñ
Caz kuvvatından toldu

*Ötüyor: Uyan dostum!
Kalkma vakti geldi
Aydınlık sabahın
Baharın gücüyle doldu*

Uya işley turğanlay
Men işimi bölgenme
Seni kuvandırırğa
Kün bla teñ kelgenme.

*Yuvamı inşa ederken
Ben işimi yarım bıraktım
Seni sevindirmek için
Güneşle birlikte geldim.*

(Otar, 2012:22-23).

Şairin bu üslubu, ona, basma kalıp şairlerin arasından sıyrılıp çıkma imkânı vermiştir. Bütün Kuzey Kafkasyalı şairler proleter ideolojiye uygun bir şekilde “kollektivizm”, “kızıl asker”, “sosyalist hayat”, “kolhoz ve sovhoz hayatı” türkülerini “hep bir ağızdan” terennüm ederken; Kerim Otar eserlerinde tabiatı, tek bir insanın kendine has sevincini, mutluluğunu, iç duygularını, üzüntülerini, umutlarını dile getirmeye başlamış, hatta daha da ileri giderek, cesur bir şekilde, sosyalist bir toplumun asla kişisiz bireylerden oluşamayacağını söylemiş, bireyin değerine, tek bir insanın kalitesinin önemine dikkat çekmiştir.

Pek çok şair eserlerinde toplumsal temaları işleyerek genel geçer ifadelerle “biz”, “siz” gibi belli belirsiz kelimelere mağlup olurken; Kerim Otar halkının, tarihinin, kültürünün unsurlarını “ben” sözüyle ifade etmeyi başarmış; hiç kimsenin cesaret edemediği bir dönemde, binlerce kalabalığın ağzından çıkan basma kalıp ifadeler yerine; tek bir insanın değerini yükseltmiştir. Kerim Otar bu bakımdan sadece Karaçay-Malkar şairleri arasında değil, bütün Kuzey Kafkasya şiirinde adeta bir öncüdür. Edebiyat tarihçisi Prof. Dr. Zeytun Tolgur’un ifadeleriyle; “Kerim Otar, sadece Karaçay-Malkar şiirinde değil, bütün Kuzey Kafkasya’da, şiire can veren, onu yeniden yapılandıran, şiire lirizmi getiren birkaç şairden biridir. Hatta bütün Rusya’nın en meşhur şairleriyle mukayese ederek, Kerim Otar’ın onlara denk bir şair olduğunu söylersek mübalağa etmiş olmayız.” (Begiyları, 2008: 10).

Kerim Otar şiirdeki üslubu ve kabiliyeti sebebiyle, o dönemde edebiyat sahasını da kontrol eden, Sovyet yetkilileri tarafından hemen fark edilmiştir. Bilâhare şair 1936 yılında SSCB Şairler ve Yazarlar Birliğine dâhil edilir. Çok geçmeden de, 1938 yılında Kabardey-Malkar Ö.C. Yazarlar ve Şairler Birliği Başkanlığı görevine getirilir. Doğduğu memleketinde kütüphane memurluğundan Yazarlar ve Şairler Birliği Başkanlığı görevine yükselen Kerim Otar 1941 yılına kadar bu görevine devam eder (Otarları, 1995:6).

II. Dünya Savaşının başlaması üzerine, Kerim Otar hiç tereddüt etmeden savaşa katılmak için orduya yazılır. Hâlbuki iki büyük ağabeyinin de savaşta asker olarak görev yapması sebebiyle, kendisi askerlik görevinden muaf tutulmuştu. Buna rağmen Kerim Otar ısrarla ve kendi isteğiyle kaydını yaptırarak Sovyet ordusu saflarında yer almış, şiddetli çarpışmaların cereyan ettiği cephelerde Almanlara karşı bizzat savaşmıştır. Savaş sırasında ağabeyleri Abdurrahman ile Abdullah’ı kaybetmiştir. Ayrıca kendisi de savaşta ağır bir şekilde yaralanarak bir bacağına kaybetmiştir (Otarları, 1997:7).

Kerim Otar, bu dönemde yazdığı şiirlerinde, bizzat yaşayıp görmesi sebebiyle, savaşı çok canlı anlatmaktadır. Mesela, şairin “**Uruşnu Bir Suratı**” (Savaşın Bir Fotoğraf) başlıklı şiiri, sıcak bir çarpışma sonrasının tasvir edilmesi bakımından hakikaten çok çarpıcıdır:

Cay künnü çığarın saklay, şoş kalkuv
Etedile tüzde Orus elçikle
Kaynağan kazanlaça, köksül tıpvuv
Cayadıla çuñnurlada kölçükle

*Yaz güneşinin doğmasını bekleyerek
Sessizce uyukluyor bozkırda Rus köyleri
Kaynayan kazanlar gibi mavimsi buhar
Yayıyor çukurlardaki su birikintileri*

Subay ak kayınçık, belinden sınıb
Catadı, top-ok üzüb. Andan azçık
Arlakda, taş ışığına kısılib
Cañnı kança, kızaradı gül hansçık

*Zarif kayın ağacı belinden kırılmış
Yatıyor, şarapnel parçalamış. Onun biraz
Ötesinde, sığınak olmuş taşın bir kenarı
Taze kan gibi kızarıyor bir gül fidanı*

Soldat a, bir eski işin etgença
Olturub, baylaydı cañnı carasın
Ayrılmazsa, saban çek ötgença
Caşavnu bla ölümünü arasın.

*Asker ise sıradan bir iş yapıyormuş gibi
Oturmuş bağlıyor taze yarasını
Farkı anlayamazsın, iki tarla sınırı gibi
Hayat ile ölümün arasını.*

(Otar, 2012: 94-95).

Şair “Ant” (Yemin) ve “Azatlık Bayrağı” (Özgürlük Bayrağı) gibi şiirlerinde düşmana karşı vatani savunmak üzere halka coşkulu bir şekilde çağrı yaparken; “**Kim Biledi?**” (Kim Bilir?)” başlıklı şiirinde ise doğruluk ve adalet için savaşın her iki tarafında da canlar feda edilirken, geride kalan yetimlerin acıklı hallerine dikkat çekmekte, savaşın her iki tarafa da yıkım ve felâketten başka bir şey getirmedigine vurgu yapmaktadır:

Biz unutmaybız ata curtnu buyruğun
Ol aytadı: uvat da at duşmanı!
Cokdu anı añlaşınmaz cuğu
Tüzlük için biz ayamabız canı!

*Biz unutmayız ata yurdun buyruğunu
Diyor ki: parçalayıp yok et düşmanı!
Yoktur bunun anlaşılmayacak bir yanı
Doğruluk için biz sakınmayız canı!*

Alay uruş çekni eki canında
Amalsız öksüzle carsıvu meni
Carsıtadı buşuvu sağışlarımnda
Kan bla cazdıra bu tizginleni

*Fakat savaşın her iki yanında
Çaresiz yetimlerin kederi, beni
Üzüyor acısı düşüncelerimde
Kanla yazdırıyor bu dizeleri*

Kim bileği, har uruş takıykası
Talay sabiyne koya bolur öksüz
Buşuvla turadıla cerni basıb
Öksüzlege kalay carsımayık biz?!

*Kim bilir, savaşın her bir dakikası
Birçok çocuğu bırakıyordur yetim
Keder, üzüntü yeryüzünü kaplamış
Yetimlere biz nasıl üzülmeyelim?!*

Sabiy cürekge avurdu öksüzlük
Öksüz cürek kuvançı cartı bolur
Mudah sağışlağa büsürevsüzlük
Buşuvlanı sezmevnü şartı bolur.

*Yetim kalmak çocuk yüreğine ağırdır
Yetimin yüreğindeki sevinç yarımındır
Hüzünlü düşüncelere hürmet etmeyen
Kederden, üzüntüden bihaber olandır.*

(Otar, 2012: 92-93).

Kerim Otar uzun bir müddet hastanede tedavi gördükten sonra malûl olması sebebiyle ordudan terhis edilerek “veteran” (gazi) unvanıyla ve başta “Kızıl Yıldız” nişanı olmak üzere pek çok kahramanlık madalyasıyla yurduna gönderilmiştir. Kerim Otar yurduna döndükten bir süre sonra büyük bir faciayla karşılaşır. 8 Mart 1944 tarihinde, dönemin SSCB Genel Sekreteri Josef Stalin’in emriyle, bütün Malkar halkı “savaş sırasında Almanlarla işbirliği içerisinde bulunarak vatana ihanet etmek” ithamıyla topyekün bir şekilde Orta Asya’nın muhtelif bölgelerine sürgün edilir. Hâlbuki sürgün edilen halkın tamamı yaşlılar, kadınlar, çocuklar ve ordudan terhis edilen Kerim Otar gibi ağır yaralı ve malûllerden ibaret idi. Çünkü eli silah tutabilen erkek nüfusun tamamı muhtelif cephelerde Almanlara karşı savaşımaya devam etmekteydi.

1944 yılının ilkbaharında, II. Dünya Savaşında büyük yıkımlar yaşayan Malkarlar savaş sonrasında hayatlarını yeniden tanzim etmek için canla başla uğraşıyorlardı. Bir gece yarısı, ansızın, yarım saat içerisinde, öz yurtlarından topyekün sürgün edilebilecekleri, hiç birinin aklının ucundan bile geçmiyordu. Malkarların sürgün edilmesinden kısa bir süre önce, 2 Kasım 1943 tarihinde, Karaçaylar da (63.323 kişi) aynı akıbete uğramışlardı (Laypanlanı, 1998:2).

5 Mart 1944 tarihinde Sovyet askerleri, Malkarların yurdunu kuşattılar. Halka “askerlerin dinlenmek için geldikleri” söyleniyordu. Zavallı halk da bunun için elinden geldiği kadar askerlere misafirperverlik etmeye çalışıyordu. 8 Mart 1944 günü sabaha karşı, Malkarlar sürgün edilmek için apar topar uyudukları yataklarından kaldırıldılar. Sovyet askerleri ellerinde otomatik tüfekler olduğu halde halkı (37.713 kişi) tren istasyonlarına yığarak hayvan vagonlarına doldurdular. Oğulları, kocaları, kardeşleri, babaları, yani kısacası bütün Malkar erkekleri cephede, Sovyet ordusu saflarında, Almanlara karşı savaşırken, bu insanlar “vatan hainliği” suçlamasıyla hayvan vagonlarına doldurularak Kazakistan ve Kırgızistan’ın muhtelif bölgelerine sürgün edildiler (Sabançılı, 1994: 11, 24).

Kerim Otar da halkıyla birlikte sürgüne gitmiş; sürgün hayatını Kırgızistan’da geçirmiştir. Bir bacağı olmadığı halde, fabrikada işçi olmak da dâhil, pek çok işte çalışmıştır. Kerim Otar doğruluğun erdemine ve gerçek adaletin tecellisine yürekten inanan ve bunu sonuna kadar savunan; kararlı, cesur ve inatçı bir şahsiyettir. On üç yıllık sürgün hayatı boyunca halkının iade-i itibarı ve Kafkasya’daki öz yurduna geri dönüşü için kıyasıya mücadele vermiştir. Hatta halkının ata yurduna dönmesini sağlamak için en çok çabayı sarf eden insandır demek yanlış olmayacaktır.

Bununla ilgili olarak dönemin SSCB Genel Sekreteri Nikita Hruşçev’e bir de mektup yazma cesaretini göstermiştir. Hâlbuki daha önce Malkar ilim adamı Adilgeriy Sotta da, aynı sebeple J. Stalin’e yazmış olduğu bir mektup yüzünden 25 yıl Sibiryaya çalışma kamplarına sürgün edilmişti. Buna rağmen Kerim Otar büyük cesaretle, 1956 yılında N. Hruşçev’e “Malkar halkının haksız yere sürgün edildiğini, halkının iade-i itibarını ve öz yurduna dönmesine izin verilmesini” talep eden keskin bir mektup yazmıştır. İnsanların kendi gölgesinden korkarak yaşadığı bir dönemde, tarihin

kaydettiği en baskıcı rejimlerinden birinin başındaki kişiye böyle bir mektubu yazabilmesi için bir insanın cesareten öte halkına karşı sınırsız ve coşkun bir sevgi beslemiş olması gerekir ki Kerim Otar'da bütün bu hasletler ziyadesiyle mevcut idi (Mokayev, 2003:314).

Kerim Otar bu çileli sürgün döneminde de şiir yazmayı bırakmamıştır. Şairin eserleri, sürgündeki diğer Karaçay-Malkar şair ve yazarlarıyla birlikte hazırlayıp yayınladığı “Karındaşını Sözü” (Kardeşin Sözü), “Caşavubuznu Bayrağı” (Hayatımızın Bayrağı), “Bizni Sözübüz” (Bizim Sözüümüz), “Birge Cırlayık” (Birlikte Şarkı Söyleyelim), “Ciltinle” (Kıvılcımlar) adlı şiir antolojilerinde yer almıştır. Ayrıca 1956 yılında sadece kendine ait şiirlerin yer aldığı “Colla” (Yollar) adlı şiir kitabı da yayınlanmıştır.

Sürgün yıllarının en çileli dönemlerinde dahi pek çok Karaçay-Malkar şairi eserlerinde hâlâ sosyalizmin ve Sovyet rejiminin erdemlerinden bahsederken; savaşta yurdunu düşmandan korumak için iki ağabeyini ve bir bacağına kaybeden Kerim Otar halkına bu zulmü reva gören idarenin daima karşısında olmuştur.

Şiirlerinde; halkının haksız yere sürgün edildiğini, düzenin hep böyle devam etmeyip, adaletin mutlaka tecelli edeceğini ve halkının masum olduğu gerçeğinin bir gün ortaya çıkacağını işlemekte; sürgünde çile çeken halkını sabretmeye ve birlik olmaya davet etmektedir. Ayrıca şairin bütün bu şiirlerinde mecazî veya dolaylı bir anlatım yerine; doğrudan, açık, sert ve eleştirel bir üslup kullanmış olması da oldukça dikkat çekmektedir (Tolgurov-Hulçayeva, 2012:4).

Malkar Türkleri on üç yıllık sürgün hayatından sonra, Sovyet Yüksek Şurasının 1957 yılında aldığı bir kararla öz yurtlarına geri dönebildiler. Komünist Partinin 50’nci yılında yapılan 20’nci toplantısında: “Malkarların iftiraya kurban gittiği, suçsuz yere sürgün edildikleri” açıklanmıştır. 14 Kasım 1989 tarihinde SSCB Parlamentosu: “Zorla sürgün edilen halkların, kanun dışı yollarla ve haksız yere sürgün edildikleri ve iade-i itibarları” hakkındaki görüşlerini deklare edilmiştir. Böylelikle, SSCB Yüksek Şurası 1930-40’lı yıllarda sürgün edilen halklardan özür dilemiştir. 16 Nisan 1991 tarihinde, Rusya SSC Parlamentosu, “Sürgüne tabi tutulan halkların aklanması ve iade-i itibarı hakkındaki kanunu” kabul etmiştir. Öte yandan, Malkar halkı çileli ve türlü zorluklarla dolu sürgün hayatı dönüşünde nüfusunun yarıdan fazlasını kaybetmiş durumdaydı.

Sürgünden döndükten sonra Karaçay-Malkar edebiyatının yeniden canlandırılması için yapılan çalışmalarda Kerim Otar’ın çok büyük emeği vardır. İlk olarak Karaçay-Malkar Türkçesiyle yayınlanan “**Suyohluk**” (Dostluk) adlı edebiyat dergisini kurmuştur. Genel yayın yönetmeni olduğu bu dergiyle, uzun bir dönem adeta ölüm uykusuna zorlanmış olan Karaçay-Malkar şiirini tekrar canlandırmayı başarmıştır. Ayrıca sadece dönemin yetkin şair ve yazarlarını bu dergi etrafında toplamakla kalmamış; bu dergiyle genç şair ve yazarların da yetişmesine imkân sağlamıştır.

Kerim Otar bu dönemde kaleme aldığı eserlerinde, sürgün hayatında pek çok zulme maruz kalan ve dayanılmaz çileler çeken halkına, manevî bakımdan destek vermeye çalışmaktadır. Meselâ “**Alma Terek**” (Elma Ağacı) başlıklı şiirinde şair, ne kadar zulme uğrasa da, ne kadar yok edilmeye çalışılsa da, körpe bir fidan gibi tekrar yeşerip filizleneceğini, yıldırım düşmesi sonucu yanıp kül olan bir ağaca benzettiği halkının ne kadar sağlam köklere sahip olduğunu anlatmakta, böylelikle halkının ümitsizliğe kapılamaması yönünde mesajlar vermektedir:

Birde eliya urğandı da, alma
Terekni, küydürgendi da ketgendi
Ozub barğan colovçu, körüb, añaña
Teñineça carsıy, buşuv etgendi

*Bir defasında yıldırım çarpmış, elma
Ağacını, yakıp kül ederek gitmiş
Oradan geçen bir yolcu görmüş, ona
Bir dost gibi üzülmüş, kederlenmiş*

Ol terek, salkınında ışık bere
Colovçuğa köb künde carağandı
Endi va karalıb turadı, öre
Turuk bolub, colovçu cılağandı

*O ağaç, gölgesiyle bir sığınak gibi
Yolcuya pek çok defa barınak olmuş
Şimdi ise kararmış, kurumuş, kül
Kömür olmuş, yolcu da çok ağlamış*

Colovçu ketgendi uzak coluna
Talay cıldan a ol kayta kelgendi
Karasa ol küygen turuk canında
Caş alma terek çakğanın körgendi

*Yolcu devam etmiş uzun yoluna
Bir zaman sonra geri gelmiş
Bir de ne görsün, kurumuş ağacın yanında
Körpe bir fidanın filizlendiğini görmüş*

Anda, terekni tamırın eliya
Küydüralmağanın añaılağandı
O, kalay alamatdı, dey, bu dünya!
Kuvanıb, ekinçi da cılağandı.

*Orada, ağacın kökünü yıldırımın
Yakıp kül edemediğini anlamış
“Ah, ne muhteşem” demiş “bu dünya!”
Sevinçten bir kere daha ağlamış.*

(Otar, 2012: 70-71).

Kerim Otar’ın hayatında, çağdaş Karaçay-Malkar şiirinin kurucusu olarak kabul edilen Kâzım Möçü’nün özel bir yeri vardır. Çünkü Kâzım Möçü’yü ve eserlerini ilk defa keşfeden, onu modern edebiyat dünyasına ilk kez tanıtan Kerim Otar olmuştur. Şair, 1940 yılında, Kâzım Möçü’yü Şıkı köyünden Nalçık şehrine getirmiş, Kabardey-Malkar Şairler ve Yazarlar Birliğinin asil ve daimi üyesi olmasını sağlamıştır. Ayrıca Kerim Otar, Kaysın Kuliy ile birlikte, Kâzım Möçü’ye bilhassa dindarlık suçlamasıyla zulüm etmek isteyenlerin karşısında olmuş, her daim onu koruyup kollamıştır. Kerim Otar, Kâzım Möçü’nün evladı da olmuş, ona arkadaşlık da etmiştir. Kendisi de Kâzım Möçü’nün büyük sevgisine ve iltifatlarına mahzar olmuştur. Kâzım Möçü’nün Kerim Otar’a ithafen yazmış olduğu “**Kerimge**” (Kerim’e) başlıklı bir eseri vardır:

Kelseñ sen eski üyümü körürse
Meni eski gürbecime kirirse
Meni kalay cazğanımı bilirse
Sen çaşım, Kaysınça “teli” tüyülse

Kadırlağa minib örlerbiz elge
Nazmuçu, tohtamay baradı örge
Har adamğa cürek bla kan birdi
Nazmuçuğa nazmu bla can birdi

Nazmuçu nazmuçuğa karındaşdı
Anı añılamağan nazmuçu boşdu
Temir işleyme, nazmula cazama
Aksak bolsam da men sizni ozama

Lakırdanı kertige tergemegiz
Kart silhır bolğandı, mahtanadı, demegiz
Lakırdasız duşmanımız çaşasın
Carık sözsüz bizni cavubuz kalsın

Carık söz üyde çırak kibik canadı
Carık söz çaşavubuznu carıladı.
(Otar, 2012: 20-21).

*Gelirsen sen eski evimi görürsün
Benim eski demirci dükkânıma girersin
Benim nasıl yazdığımı bilirsin
Sen oğlum, Kaysın gibi “deli” değilsin*

*Katırlara binip çıkarız köye
Şair, durmadan gider yükseğe
Her insan için yürek ile kan birdir
Şair için şiir ile can birdir*

*Şair şairin kardeşidir
Bunu anlamayan şair boştur
Demiri işliyorum, şiirler yazıyorum
Aksak olsam da ben sizi geçiyorum*

*Lâtifeyi gerçek saymayın
İhtiyar bunamış, övünüyor, demeyin
Düşmanımız lâtifersiz yaşasın
Düşmanımız tatlı sözsüz kalsın*

*Tatlı söz evde lamba gibi yanar
Tatlı söz hayatımızı aydınlatır.*

Bütün hayatını halkına ve millî kültürün gelişmesine adayan Kerim Otar 1974 yılında vefat etmiştir. Şairin adı daima Kâzim Mõçü ve Kaysın Kuliyy ile birlikte anılmakta ve onlarla denk sayılmaktadır. Karaçay-Malkar edebiyatının mihenk taşlarından biri olarak kabul edilen Kerim Otar’ın Karaçay-Malkar Türkçesi ve Rusça olmak üzere yirmiden fazla kitabı yayınlanmış; ayrıca edebî şahsiyeti ve eserleri üzerine pek çok çalışma yapılmıştır.

KAYNAKLAR

- BEGIYLANI, Abdullah. (2008). *Malkar Poeziyanı Antologiyası XX Ömür*. Nalçik: El-Fa Kitap Basma.
- MOKAYEV, M.H. (2003). *Otarlanı Kerimni Üsünden Nazmula, Statyala, Essele, Esgerivle*. Nalçik: Elbrus Kitap Basma.
- LAYPANLANI, Kaziy. (1998). “*Halkğa Etilgen Zorluk*”, Karaçay Gazet, No: 49, Çerkessk.
- OTARLANI, Kerim. (1995). *Duniya Tınçlığın Tileyme Kadardan*. Haz: R.K. Otarova. Nalçik: El-Fa Kitap Basma.
- OTARLANI, Kerim. (1997). *Saylamala*. Haz: Mokalanı Magomet, Otarlanı Rimma. Nalçik: Elbrus Kitap Basma.
- OTAR, Kerim. (2012). *Şairin Sözü*. Haz: Adilhan Adiloğlu. Ankara: Yüce Erek Yayınevi.
- SABANÇILANI, Hacı-Murat. (1994). “*Malkar Halkğa Etilgen Zorluk*”, Mingi Tav Jurnal, No: 3, Nalçik.
- TOLGUROV, Z.H.-HULÇAYEVA, M.H. (2012). *Poeziya Kerima Otarova*. Nalçik: İzdatelstvo Elbrus.